

Svensk finanspolitik 2008

Finanspolitiska rådets
rapport till regeringen

Rapportens innehåll

1. Finanspolitiken och det finanspolitiska ramverket
2. Finansdepartementets makroekonomiska prognoser
3. De sysselsättningspolitiska reformerna
4. Förändringarna av fastighets- och förmögenhetsskatten
5. Regeringens beslutsunderlag

Rapportens viktigaste slutsatser

- Regeringen gör rätt i att ha stora överskott de närmaste åren
- Men en omformulering av överskotts målet bör övervägas
- Jobbskatteavdraget och den sänkta a-kassan kan väntas öka sysselsättningen på sikt
- Men reformerna av a-kassans finansiering och fastighetsskatten har varit misslyckade

Det finanspolitiska ramverket

- **Långsiktig hållbarhet** är ett överordnat mål
- **Överskottsmålet** och **utgiftstaket** är operationella, medelfristiga mål som ska göra det lättare att uppnå hållbarhetsmålet
- Överskottsmålets nivå bör bestämmas av:
 - mål om välfärdsfördelning mellan generationer
 - mål om samhällsekonomisk effektivitet (utjämning av skatterna över tiden)
 - försiktighetsmotiv
- Utgiftstryck från den **demografiska utvecklingen**

Regeringen bör bättre motivera överskotts- målets nivå

- Vilken vikt har olika motiv?
- Målkonflikter måste diskuteras
- Behov av **generationsanalyser**
 - hur påverkar olika budgetutfall fördelningen mellan generationer?

Överskottsmålet kommer att behöva revideras

- Enligt regeringens egna kalkyler ska det bara gälla fram till 2015
- Därefter minskar överskotten enligt kalkylerna och blir så småningom underskott
- Överskottsmålet infördes när de offentliga finanserna måste konsolideras
- Idag finns helt andra möjligheter att finjustera målformuleringen

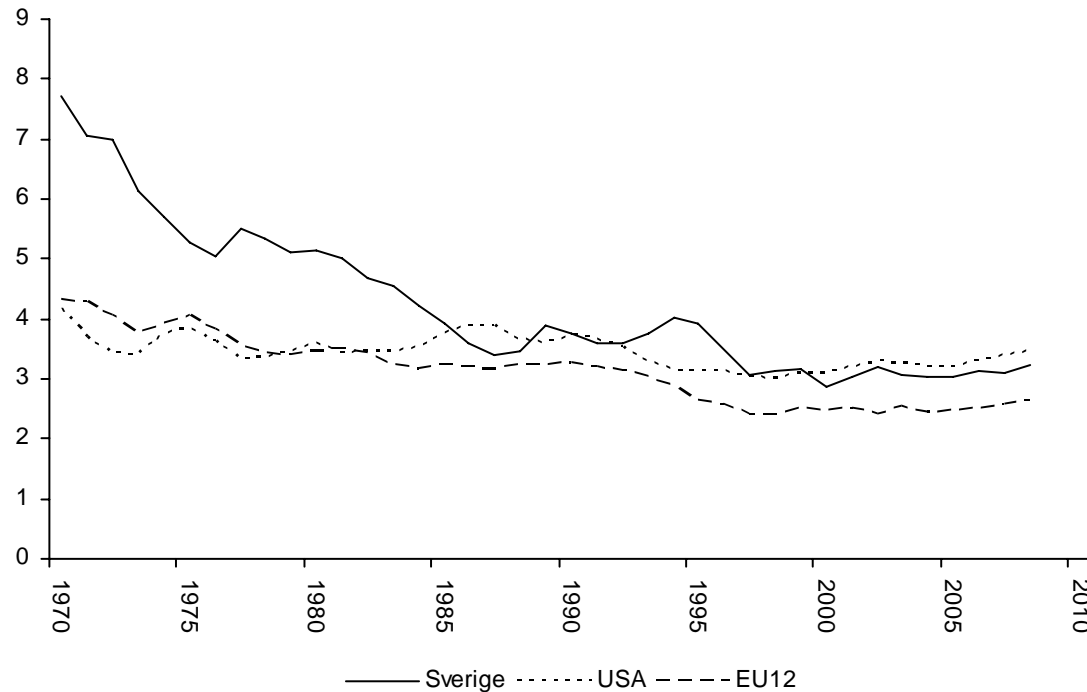
Saldomålet bör även fortsättningsvis avse hela den offentliga sektorn

- Kommuner och ålderspensionssystemet är visserligen autonoma system
- Men staten är den ultimata garanten för finansiell stabilitet

Överväg en gyllene regel

- Pröva om överskotts målet ska gälla den offentliga sektorns **totala sparande** och inte bara det finansiella sparandet
 - det totala sparandet är summan av finansiellt sparande och nettoinvesteringar
 - dagens överskotts mål kan hålla tillbaka de offentliga investeringarna
- Tillsätt en offentlig utredning
 - alla investeringar eller bara de som ger monetär avkastning?
 - behov av spärrar mot missbruk
 - gräns för hur låg den offentliga sektorns **finansiella** förmögenhet får bli

Den offentliga sektorns bruttoinvesteringar i Sverige, EU12 och USA (procent av BNP)

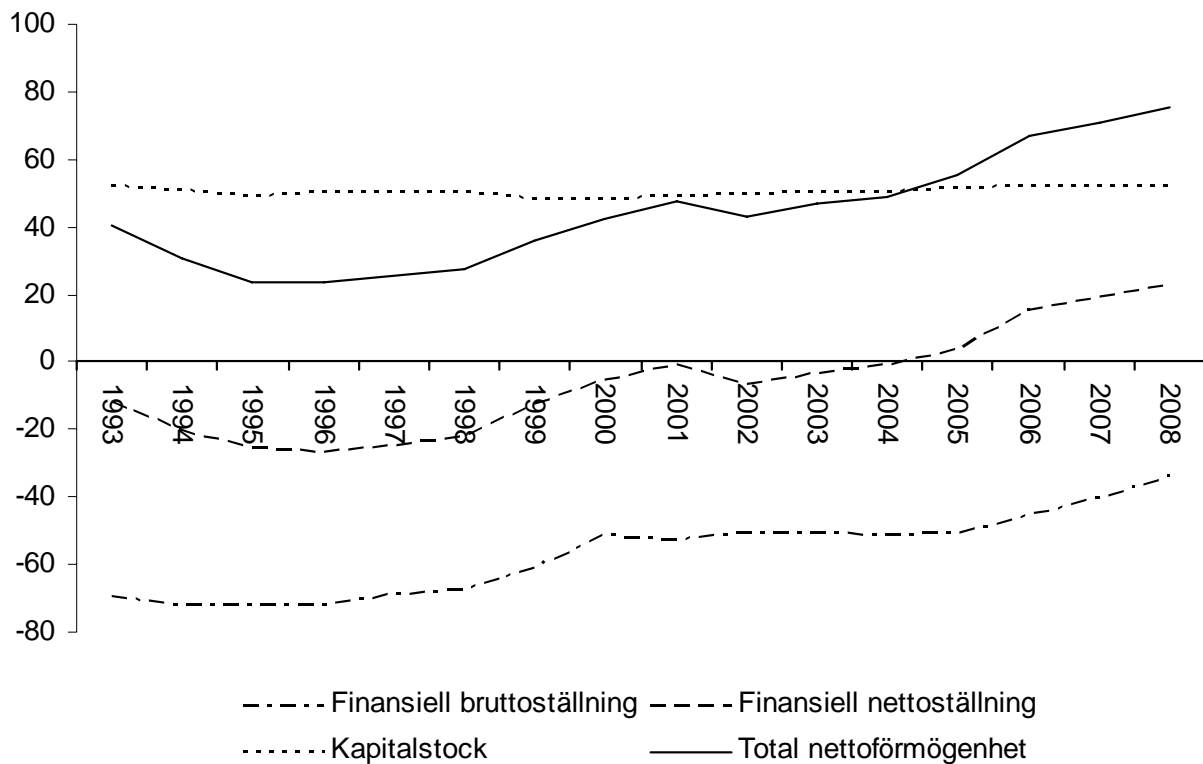

Anmär. Data för 2007-2008 är prognoser. Data för EU12 före 1991 är exklusive tidigare Östtyskland.
Källa: OECD Economic Outlook 2007/2.

Förbättra redovisningen av den offentliga sektorns ekonomiska ställning

- Idag saknas redovisning om hur den offentliga sektorns **totala nettoförmögenhet** utvecklas i budget- och vårpropositioner
- Det går inte att få en helhetsbild av den offentliga sektorns ekonomiska ställning
- En redovisning av statens nettoförmögenhet finns i **Årsredovisning för staten**
 - men statens nettoförmögenhet är ca 800 mdr kr lägre än enligt finans- och nationalräkenskaperna
 - årsredovisningen tillmäts litet intresse

Offentlig sektors finansiella ställning och förmögenhet (procent av BNP)

Anm: Data för 2007–2008 är prognoser.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Förmodligen klokt med stora överskott de närmaste åren

- För närvarande mycket stora överskott
- Den stora osäkerheten i hållbarhetsberäkningar ger starka **försiktighets**argument för större överskott än en procent av BNP fram till 2015
 - sysselsättning
 - medelarbetstid
 - servicenivå (personaltäthet) i offentliga tjänster
- Ett finansiellt sparande på en procent av BNP håller den finansiella förmögenheten konstant som andel av BNP (vid ca 20 procent)
- Hur stora **säkerhetsmarginalerna** bör vara är en rent politisk fråga

Betydande positiva effekter på sysselsättningen av lägre a-kassa och jobbskatteavdrag på sikt

- Sänkning av jämviktsarbetslösheten med kanske upp till en procentenhet på sikt
- Men sysselsättningsuppgången 2007-08 beror på konjunkturen, inte på reformerna
- Ökad arbetslöshet i nästa lågkonjunktur betyder inte att regeringens politik misslyckats

Beräknad självfinansieringsgrad och fördelningseffekt av olika reformer

	Självfinansieringsgrad	Fördelningseffekt (P90/P10)
<i>Utan reform</i>	-	2,92
Jobbskatteavdrag I	0,71	2,86
Jobbskatteavdrag II	0,69	2,84
Jobbskatteavdrag I med utfasning	0,40	2,82
Borttagande av värnskatt	0,56	2,94
Höjd inkomstgräns för statlig skatt	0,80	2,99

Källa: Beräkningar av Konjunkturinstitutet på uppdrag av Finanspolitiska rådet

Misslyckad finansieringsreform av a-kassan

- Dålig samordning av skatte- och arbetsmarknadspolitik
- De höjda a-kasseavgifterna motverkar jobbskatteavdraget
 - undantag för arbetslösa och sjukskrivna
- Samma effekt på lönsamheten av att arbeta med lägre jobbskatteavdrag om inte a-kasseavgiften höjts
- Då hade man sluppit att så många lämnat arbetslöshetsförsäkringen

Sänkningen av fastighetsbeskattningen

- Skatten hade små negativa bieffekter
- Brott mot principerna i 1990/91 års skattereform
- Investeringar i bostäder och i näringsverksamhet behandlas inte längre likformigt
- Inget forskningsstöd för fastighetsskattereformen
 - kapitalkostnadsberäkningar först i efterhand
- Anmärkningsvärd kontrast mot regeringens ambitioner på andra områden om forskningsstöd

Hållbarhetsindikator (S2) och implicit överskottsmål för olika scenarier (procent av BNP)

	S2	Minsta hållbara finansiella sparande
	år 2009	2009-2015
Budgetpropositionen 2008	0,1	-
<i>BP08 utan teknisk justering</i>	<i>-3,8</i>	<i>-0,7</i>
Högre standard i offentlig sektor	-0,4	3,8
Högre standard i vård och omsorg	-0,3	3,5
Större effekt av arbetsmarknadsreformer	-4,3	-1,1
Mindre effekt av arbetsmarknadsreformer	-3,3	-0,5
Minskning av arbetstid	-2,1	1,4
Ökning av pensionsåldern	-5,0	-2,0

Källa: Finanspolitiska rådet baserat på Finansdepartementets kalkyler i Budgetpropositionen för 2008.

Kapitalkostnad för nyinvesteringar i villa och aktiebolag (procent)

	1991	2006	2007	2008
<i>Villa</i>				
Lån	3,5	3,1	3,1	2,4
Eget kapital	3,5	3,1	3,1	2,4
<i>Genomsnitt</i>	<i>3,5</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>2,4</i>
<i>Aktiebolag</i>				
Lån	2,2	2,3	2,3	2,3
Eget kapital	3,8	4,0	4,0	4,0
<i>Genomsnitt</i>	<i>3,2</i>	<i>3,3</i>	<i>3,3</i>	<i>3,3</i>

Källa: Öberg (2008).